

Omaniku ootused aktsiaseltsile Eesti Raudtee

Sissejuhatus

Käesolevasse dokumenti on koondatud riigi kui AS-i Eesti Raudtee ainuaktsionäri põhilised ootused Eesti Raudtee tegevusele.

Eesti Vabariik seab endale kuuluvatele äriühingutele kolm peamist eesmärki:

- tegeleda valitud valdkonnas kasumliku ja efektiivse majandustegevusega, mis tagab äriühingu arengu ja riigile optimaalse ja stabiilse omanikutulu;
- täita riigi poolt kehtestatud strateegilisi eesmärke vastavalt äriühingu suhtes kohaldatavatele seadustele, regulatsioonidele ja arengukavadele;
- olla Eesti äriühingutele heaks eeskujuks heade juhtimistavade, sotsiaalse vastutuse ning kõrge ärikultuuri poolest.

Riigi poolt seatavate eesmärkide täitmise eest vastutavad äriühingute nõukogud ja juhatused. Erinevate eesmärkide tasakaalustamise ja omaniku huvide harmoonilise ning pikaajalise kaitsmise eest vastutavad äriühingute nõukogud.

AS-i Eesti Raudtee klassifikatsioon RVS-i alusel: Valdavalt avalike eesmärkidega äriühing

Eesti Vabariik omab AS-i Eesti Raudtee osalust järgmistel kaalutlustel:

- Eesti suurima raudteettevõtjana on AS-il Eesti Raudtee strateegiliselt oluline ülesanne tagada raudteeinfrastruktuuri korrashoid nii reisijate- kui ka kaubaveo teenindamiseks;
- AS-i Eesti Raudtee vastutada ja teostada on lisaks raudteevõrgu arendamise ja toimimise tagamisele raudtee teenindusrajatiste käitamine, liiklusjuhtimine ja ohutus raudteel;
- AS Eesti Raudtee täidab raudtee administratsiooni funktsiooni piiriüleisel koostööl SRÜ ja Balti riikide raudteedega;
- AS-i Eesti Raudtee tegevuse kaudu on võimalik luua ja kujundada raudtee tegevustega seotud valdkondade tegevuskeskkonda, s.h turundada Eestit kui efektiivset ja usaldusväärset transiidikanalit.;
- Võimaldada Eesti riigil jätkata raudteevedudega ka juhul, kui raudteeinfrastruktuuri majandamist ei ole võimalik enam kasutustasude arvelt katta.

Käesolevas dokumendis sisalduvaid riigi kui omaniku ootusi vaatab Eesti Raudtee aktsiate valitseja üle ning ajakohastab neid kord aastas.

Strateegilised eesmärgid

AS Eesti Raudtee omamise strateegiline eesmärk on tagada avaliku raudtee kaasaegsetele tehnilistele normidele ja ohutusnõuetele ning avatud veoturu ootustele vastavus, st kvaliteetne avalik teenus. AS Eesti Raudtee on vastutav Eesti raudteeinfrastruktuuri korrashoiu eest, mis etendab olulist rolli Eesti transpordisüsteemis ja majanduses tervikuna. Tegemist on riigile strateegiliselt olulise taristuettevõttega, kes aitab kaasa elutähtsa teenuse tagamisele ja omab seeläbi ka riigikaitseliselt olulist funktsiooni. Riik tagab läbi äriühingu kõikidele turuosalistele avatud ja läbipaistva juurdepääsu AS Eesti Raudtee raudteeinfrastruktuurile ning tõrgeteta raudteeühenduse Eesti sadamate ja 1520 mm laiusega naaberriikide raudteevõrgustiku vahel.

AS Eesti Raudtee on äriühing, millel on avalikku huvi kandvad eesmärgid ja ärilist huvi kandvad eesmärgid. Avalikku huvi kandvate eesmärkide täitmisel peab äriühing esmajärjekorras lähtuma riiklikust transpordiarengukavast. Arengukava perioodil on eesmärk olemasoleva raudteefrastruktuuri korrashoidmine ja selle efektiivne veomahtudega koormamine kauba- ja reisijatevedudega koostöös. Selleks, et tagada olemasoleval raudteefrastruktuuril ka edaspidi kvaliteetne teenus, on vajalik lähiaastatel Tallinn-Keila-Paldiski-Riisipere, Tapa-Tartu ja Tapa-Narva raudtee rekonstrueerimine ning liiklusjuhtimissüsteemi kaasajastamine Tallinn-Keila-Paldiski-Riisipere suunal.

Äriline eesmärkide täitmisel peab äriühing jälgima, et oleks tagatud äriühingu jätkusuutlik majandamine (investeeringud).

Lisaks seab omanik aktsiaseltsile Eesti Raudtee eesmärgiks toimida kauba- ja reisijateveo arengumootorina, võimaldades koondada sektorit hõlmav teadmine ning initsieerida uusi kontakte, võrgustikke ja äriideid.

Finantseesmärgid

Kasumlikkus

Kuna AS Eesti Raudtee tegutseb monopoolsel turul ja tema tulud sõltuvad otseselt raudtee kauba- ja reisijateveo mahust raudteel. Raudteefrastruktuuri kasutustasu põhimõtted on määratud ministri määrusega ja kasutustasu määrab sõltumatu osapoolena Tehnilise Järelevalve Amet. Arvestades raudteefrastruktuuri kasutustasu ülesehitust, kus kaubaveomahu vähenedes ei maksa raudteeveo-ettevõtjad enam kõiki raudteefrastruktuuri majandamise kulusid kinni, ja suurt investeeringuvajadust, võib eeldada, et AS Eesti Raudtee ei teeni lähiaastatel kasumit. Seega on lähiaastate eesmärgiks, et riik ei peaks ASi Eesti Raudtee raudteefrastruktuuri jooksvaid kulusid kompenseerima ja ettevõtte suudaks oma laenuid omatuludest ära teenindada.

Konservatiivsus

Riigi kui omaniku ootus on, et kõik tema omanduses olevad äriühingud teostavad enda majandustegevust keskmisest madalamate riskidega ja konservatiivse kapitalistruktuuriga.

Äriühingud peavad tagama oma tegevuse jätkusuutlikkuse pideva uuendus- ja arendustööga ning vajalike investeeringutega. Arvestades suure avaliku huviga, panustab lisaks äriühingu põhitegevuse rahavoogudest tehtavatele investeeringutele ka riik omapoolselt projektidesse, mis on seotud eeskätt reisijateveo kvaliteetse teenusega, s.t vähemalt 120 km/h liikumiskiiruse, piisava läbilaskevõime, kaasaegse liiklusjuhtimissüsteemi ja ohutu rongiliikluse tagamisega.

Kõik plaanitavad investeeringud peavad olema põhjalikult läbi analüüsitud ning kaasnevad riskid tuvastatud ning arvesse võetud. Optimaalse omakapitali proportsiooni koguvaredest määrab Rahandusministeerium „Riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruandes“.. AS Eesti Raudtee optimaalseks omakapitali proportsiooniks on 50% koguvaredest, millest äriühing 2014 aastast ja edasi tehtavate finantsplaanide koostamisel peaks lähtuma. Suurema kui 50% proportsiooni puhul jääb ASil Eesti Raudtee osa raudteefrastruktuuri kasutustasu saamata, kuna ministri määrusega kehtestatud meetodika näeb ette, et raudteefrastruktuuri-ettevõtja mõistlik ärikasumi norm ei või ületada kapitali kaalutud keskmist kapitali hinda (WACC). WACC-i arvutamisel kasutatavaks võõrkapitali osakaaluks võetakse 50% kogukapitalist (kaasaarvatud olukorras, kus raudteefrastruktuuri-ettevõtja kapitalistruktuuris puudub võõrkapital). Juhul kui vastava raudtee-ettevõtja raamatupidamislikus kapitalistruktuuris võõrkapitali osakaal moodustab üle 50% kogukapitalist, kasutatakse WACC-i arvutamisel raudtee-ettevõtja raamatupidamislikku kapitalistruktuuri.

Efektiivsus

Riigi kui omaniku ootuseks on, et kõik tema omanduses olevad äriühingud teostavad enda majandustegevust efektiivselt ning ressursisäästlikult. Äriühingud peavad defineerima enda tegevusvaldkonnale kohased efektiivsusmõõdikud ning püüdlema nende järk-järgulise parandamise poole. AS Eesti Raudtee peab tegelema aktiivselt Eesti kui transiidikanali turundamisega ja uute võimalike kaubavoogude leidmisega, et tagada seeläbi raudteeinfrastruktuuri majandamise tulude suurendamine. Ühtlasi tuleks leida võimalusi tagada läbi investeeringute kulude vähenemine (nt uus liiklusjuhtimissüsteem vähendaks töötajate vajadust).

Omanikutulu

Kõik äriühingud peavad defineerima omanikutulu poliitika ning esitama selle teadmiseks üldkoosolekule. Tuginedes omanikutulu poliitikale teeb valitsev ministerium omanikutulu ettepaneku Rahandusministeriumile. Rahandusministeriumi ettepanekul otsustab Vabariigi Valitsus äriühingu dividendisumma või –määra, millest osaluse valitseja peab üldkoosolekul hääletamisel juhinduma. Kuna AS Eesti Raudtee ei ole vabal turul opereeriv riigi äriühing, siis riik ei oota ASilt Eesti Raudtee stabiilseid dividende, vaid vastav otsus tehakse arvestades ettevõtte võimalusi ja seda ka pikaajalises perspektiivis. Arvestades ASi Eesti Raudtee pikaajalist majandustulemuste prognoosi ja investeerimiskava, ei ole võimalik dividende vähemalt kuni aastani 2020 maksta.